

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 2.Pf.20.711/2024/5/II.

A felperesek:

I.r. felperes, I.r. felperes címe I. rendű

II.r. felperes, II.r. felperes címe II. rendű

III.r. felperes, III.r. felperes címe III. rendű

IV.r. felperes, II.r. felperes címe IV. rendű

V.r. felperes, II.r. felperes címe V. rendű

A felperesek képviselője:

Dr. Szeltner Gábor ügyvéd, ügyvéd címe I-V. rendű

Az alperes:

alperes, alperes címe

Az alperes képviselője:

Bálintfy és Társai Ügyvédi Iroda, ügyvéd címe

(ügyintéző: dr. Gilly András ügyvéd)

A per tárgya: kegyeleti jog megsértése

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 35.P.23.091/2023/25.

A fellebbezést benyújtó fél: alperes

Í t é l e t

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű felperesnek 120.000 (százhuszezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított, a fellebbezés szempontjából releváns tényállás szerint az I. r. felperes néhai egyéb érdekelt1 felesége, a II. r. felperes a fia, a III. r. felperes az unokája, a IV. r. felperes a II.r. felperes nevelt gyermeke, míg az V. r. felperes a II.r. felperes házastársa, a néhai menyje volt. egyéb érdekelt1 2023. június 6. napján elhunyt. A II.r. és V. r. felperes a néhai eltemetésével kapcsolatos temetkezési szolgáltatás igénybevétele kapcsán

keresték fel az alperest. Az V. r. felperes, mint megbízó és az alperes, mint megbízott között 2023. június 9. napján megbízási szerződés jött létre néhai egyéb érdekelt1 temetésével kapcsolatos szolgáltatások tárgyában (a továbbiakban: perbeli szerződés). A perbeli szerződés 2.1. pontja szerint a megbízott – alkalmazottja útján – köteles a szakma szabályai, a jogszabályok, továbbá a megbízó által aláírt megrendelőlapon szereplő igények szolgáltatások lebonyolítására a kegyeleti szempontok betartásával (hamvasztás, búcsúszertartás, hamvak szórása, végső nyughelyre történő eltemetés; az ehhez szükséges hivatali és egyéb eljárás lefolytatása). Az V. r. felperes hamvasztás előtti „megtekintéses” búcsúztatási szertartást rendelt meg, amely szolgáltatásnak része volt az elhunyt megtekintése, a búcsúztatás, a hamvasztókoporsó és az ahhoz tartozó kárpit. Az elhunyt megtekintésének díja 52.200.- forint, a búcsúztatás 38.000.- forint, a hamvasztó koporsó 27.235.- forint és a kárpit 15.900.- forint volt. A szolgáltatás teljes költsége 320.595.- Ft-ot tett ki. Az „elhunyt megtekintése” szolgáltatás magában foglalta a ravatalozó igénybevételének bérleti díját, annak meghatározott időpontban történő igénybevételét, a holttest felravatalozását a megrendelt kárpitozott hamvasztókoporsóban, ezen túl igényeltek megemlékezést (amelynek külön díja volt, a búcsúztatás megnevezés szerint). Lehetőséget biztosítottak az elhunyt életéről szóló videó vagy fotó összeállítást TV-re történő kivetítésére, a család által összeállított zenei program lejátszására. Az alperes alkalmazottja 2024. június 12. napján telefonon tájékoztatta az V. r. felperest a temetés lehetséges időpontjairól, amelyek közül 2024. június 15. napját választotta, azonban pár óra múlva döntését megváltoztatta, mivel az idő rövidsége okán a gyászolók nem tudtak volna megjelenni. Az alperes ebben az időpontban még nem intézkedett a megtekintéses búcsúztatás megszervezéséről. A krematóriumban a következő szabad időpont 2024. június 21. napja volt, így az V. r. felperes ezt választotta. Az alperes a felpereseket nem tájékoztatta a holttest preparálásának lehetőségéről, mert jogszabály szerint 15 napon belül kell elhamvasztani a testet, a búcsúztatás pedig ezen időtartamon belül történt. 2023. június 19-én az V.r. felperes megküldte a búcsúztató forgatókönyvét és a szövegeket, valamint a várakozás idejére készített fényképösszeállítást és vers szövegét egyéb érdekelt2nak. A temetés napján nagyon meleg volt, a krematórium munkatársai a gyásznépet a ravatalozó mellett található várakozó helyiségbe irányították, a ravatalozó helyiségbe elsőként csak a II.r. és V.r. felperes mentek be. A holttest ravatalozóba történő felengedését követően a krematórium alkalmazottja kérte a II.r. és V. r. felperest, hogy tekintsek meg a néhai állapotát és fontolják meg a holttest letakarása nélküli búcsúztatást. A külső szemlélők számára úgy tűnt, hogy az elhunyt koporsó nélkül feküdt egy szövetanyaggal borított ravatalasztalon; szemei felakadva, szája pedig nyitva volt. A II. és V. r. felperesek megdöbbenek a holttest látványán, így annak halotti lepellettel történő letakarása mellett döntöttek. A polgári búcsúztatás során a felperesekkel egyeztetett temetési beszédeket a búcsúztató személy előadta. A ravatalozóban található médiaeszközt a szertartás közben a II. r. felperes kezelte, az a szertartás közben elakadt. A temetési szertartáson részt vevő gyászolók megbotránkoztak a koporsó hiánya és a holttest nyitott szája miatt. Az I.r. felperes a hamvakat 2023. június 28-án megkapta. A felperesek az alpereshez fordultak a szertartáson tapasztaltak miatt, aki válaszában tagadta azt, hogy bármilyen probléma történhetett volna.

[2] A felperesek keresetükben kérték az alperes kötelezését arra, hogy magánlevélben fejezze ki sajnálkozását a felperesek felé amiatt, hogy megfosztotta őket annak lehetőségétől, hogy hozzátartozójuktól, néhai egyéb érdekelt1től méltóságteljes módon vehessenek búcsút. Az I.r. és II. r. felperesek személyenként 800.000.- forint, a II.r. és III. r. felperesek személyeként 600.000.- forint, míg az V. r. felperes 400.000.- forint sérelemdíj, valamint ezen összeg után 2023. június 21. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatának

megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az V. r. felperes – árleszállítás jogcímén – 133.335.- forint, valamint ezen összeg után 2023. június 21. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Kérték továbbá az alperes kötelezését perköltségük megfizetésére.

A megfelelő elégtétel nyújtására és a sérelemdíj megfizetésére vonatkozó kereseti kérelmüket arra alapították, hogy az alperes a temetés lebonyolítása során nem biztosította az elvárható és méltó körülményeket, e magatartásával az elhunyt emlékét és a felperesek kegyeleti jogát sértette. A jogsértés alkalmas volt arra, hogy a felperesek fájdalmát növelje, ezért számukra nem vagyoni hátrányt okozott.

[3] Kellékszavatossági igényük kapcsán kifejtették, hogy „az elhunyt megtekintése” megnevezésű szolgáltatás hibás teljesítése abban áll, hogy az alperes által teremtett körülmények lényegében kizárták, hogy az elhunyt megtekintésével a gyászoló családtagok és barátok méltó búcsút vegyenek az elhunyttól. A búcsúztatás nem valósulhatott meg a felperesek által megrendelt módon, a búcsúztatás nélkülözött minden meghittséget, méltóságot. Az alperes nem biztosította a hamvasztókoporsót, továbbá az ahhoz tartozó kárpitot sem. Kiemelték, hogy a temetés időpontjának rögzítésekor az alperes, mint professzionális szolgáltató nem adott tájékoztatást arról, hogy a holttest vegyszeres kezelése szükséges lenne a halál időpontja és a temetés között eltelt idő miatt. Vitatták, hogy az „elhunyt megtekintése” megnevezésű szolgáltatás magában foglalta az alperes által felsorolt tételeket, mivel ezt a szerződés nem tartalmazta, valamint sem a szerződéskötéskor, sem azt követően nem tájékoztatta erről a felpereseket. Sérelmezték továbbá, hogy a ravatalozó nem volt feldíszítve, a rendelkezésre álló médiaeszközök nem működtek megfelelően és a „hamvasztó kemencébe történő bekezelés megtekintése ablakon keresztül” megnevezésű szolgáltatás nem volt a szerződés tárgya.

[4] Az alperes írásbeli ellenkérelmében a felperesek kereseti kérelmének elutasítását és a felperesek perköltségben marasztalását kérte. Védekezése szerint a holttest rossz állapota nem az alperesi magatartásra volt visszavezethető, figyelemmel arra, hogy a felperesek kérelmére kellett egy héttel későbbre halasztani a temetést, amely idő a holttest állapotában visszafordíthatatlan következményekkel járt. A néhai halála és temetése között 15 nap telt el, ekkorra a holttest természetes bomlási folyamatai megindultak. Emiatt javasolta a krematórium munkatársa annak megfontolását, hogy le kívánják-e a felperesek takarni a holttestet. A holttest tárolását a kórház végezte, a felperesek nem kérték a holttest balzsamozását, így az alperesnek nem volt ráhatása annak állapotára, azaz az elhunyt megtekintésének elmaradása nem volt az alperesnek felróható. A holttest balzsamozásának lehetőségéről a felpereseket tájékoztatnia nem kellett, hiszen az idő múlásával végbemenő biológiai folyamatok köztudomású tények. A „halott megtekintése” megnevezésű szolgáltatás magában foglalta a ravatalozó igénybevételének díját, annak alapidíztetését, a hangosítás és a médiaeszközök biztosítását, továbbá a hamvasztó kemencében történő bekezelés ablakon keresztüli megtekintését. Ezen szolgáltatások maradéktalanul megvalósultak. A búcsúztatás magában foglalta a búcsúztatás szövegének egyeztetési folyamatát, a szöveg megírását és a ravatalozói szertartáson történő előadását. Vitatta, hogy a holttestet koporsó nélkül helyezték el a ravatalozóban. Hamvasztás során hamvasztó koporsót alkalmaznak, amely díszítést,

lakkozást nem tartalmaz, de kellő kegyeletet biztosít az elhunyt számára. Technikai okokból sem lehetséges a holttest hamvasztókoporsó nélküli mozgatása, mivel a ravatalozó alatt elhelyezkedő krematóriumban a holttesteket koporsóval együtt egy villás rendszer mozgatja. Vitatta továbbá azt is, hogy hiányzott a hamvasztókoporsóhoz tartozó kárpit, ugyanis a felperesek és elismerték, hogy a holttest egy fehér lepellel volt letakarva. Ez a hamvasztó lepel a hamvasztó koporsó kárpit tartozéka. A búcsúztatás meghittségének hiánya a felperesek magatartására volt visszavezethető, mivel késve érkeztek a ravatalozóba és a lejátszandó videót nem küldték meg előzetesen az alperesnek, így azt a helyszínen kellett kipróbálni. Személyiségi jogsértés hiányában a felperesek sérelemdíj iránti igénye alaptalan, másrészt annak mértéke túlzó. A IV. r. felperes keresetösszege jogát vitatta figyelemmel arra, hogy néhai egyéb érdekeltnek nem vérszerinti, hanem nevelt unokája, ezért a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 8:1. § 2. pontja alapján nem minősül az elhunyt hozzátartozójának.

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest arra, hogy 15 nap alatt az I.r. – III.r. és V.r. felpereseknek írt magánlevélben fejezze ki sajnálkozását amiatt, hogy alperes megfosztotta őket annak lehetőségétől, hogy hozzátartozójuktól, néhai egyéb érdekelttől méltóságteljes módon búcsút vehessenek.

Kötelezte az alperest arra, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I.r. és II.r. felperesek részére személyenként 800.000.- forint, a III.r. felperes részére 600.000.- forint, míg az V.r. felperes részére 400.000.- forint sérelemdíjat, és a tőkeösszeg után 2023. június 21. napjától a teljesítés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát.

Kötelezte az alperest arra, hogy 15 nap alatt fizessen meg az V.r. felperes részére 60.760.- forintot és a tőkeösszeg után 2023. június 21. napjától a teljesítés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát.

A felperesek ezt meghaladó keresetét elutasította.

Kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a I.-III.r. és V. r. felpereseknek, mint együttes jogosultaknak mindösszesen 636.000.- forint perköltséget.

Felhívta az alperest, hogy 159.600.- forint, az IV.r. felperest, hogy 36.000.- forint, az V.r. felperest, hogy 5.400.- forint illetéket az állam javára fizessenek be.

[6] Rögzítette, hogy a felek között temetkezési szolgáltatásra vonatkozó, a Ptk. 6:238. §-a és 6:272. §-a szerinti vegyes, megbízási és vállalkozási típusú szerződés jött létre. Ennek keretében – egyebek mellett - az alperes feladta az volt, hogy a holttestet a temetkezési szokásnak megfelelően méltó módon elhelyezze a ravatalon ezáltal biztosítsa az „elhunyt megtekintését” és búcsúztatását.

Elsőként azt vizsgálta, hogy mi volt a szerződés pontos tartalma, és a megrendelt szolgáltatások alapján az alperes mit volt köteles nyújtani. A szerződés tartalmának megállapítása során a felek nyilatkozatait, az alperes alkalmazottja, tanú tanú vallomását, a becsatolt megrendelőlap tartalmát, a megbízási szerződést, illetve a vonatkozó jogszabályokat (a temetőkről és temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény 25. § (1) bekezdése, a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény végrehajtásáról szóló 145/1999. Kormányrendelet) vette figyelembe.

Kifejtette, hogy az V.r. felperes és az alperes közötti szerződés nem részletes, a felek megegyezését a megbízási szerződés, az igénybe vett szolgáltatásokat írásban mindössze a megrendelő lap tartalmazza. A megrendelőlapon az elhunyt megtekintése, a búcsúztatás, koporsó hamvasztáshoz, kárpit szerepel. Ugyanakkor ezen költségekkel kapcsolatban semmilyen részletes írásbeli tájékoztatás nincs. A szolgáltatást megrendelő V.r. felperes a halottkezelési, illetve temetkezési ügyekben nyilvánvalóan járatlan, a szolgáltatások tartalmáról szükségképpen csak akkor szerezhette volna tudomást, ha erről az alperes tájékoztatta.

A felek közötti jogviszony tartalmának meghatározása során nyomatékkaal vette figyelembe az V.r. felperes, mint megrendelő állításait, amelyeket az alperes részéről eljáró és tanúként kihallgatott tanú sem vitatott. A perbeli adatok alapján az V.r. felperes egy olyan szolgáltatást rendelt meg, amely alapján az alperesnek a felöltöztetett elhunytat a hamvasztás előtt fel kellett ravataloznia kárpittal ellátott hamvasztókoporsóban, ahol a hozzátartozók az elhunytat megtekinthették, majd pedig a helyszínen egy férfinak kellett búcsúztató szertartást biztosítani, utána pedig a gyászolók távozását követően a testet elhamvasztani és a hamvakat az I.r. felperes részére átadni.

A szerződés tartalma szerint az alperes köteles volt a megtekintéses búcsúztató szolgáltatás nyújtására, méghozzá akként, hogy a gyászolók egy légtérben tekintik meg az elhunytat, aki kárpittal bélelt hamvasztókoporsóban fekszik, majd helyben tartanak egy búcsúztatót is. Ekként a szolgáltatás kapcsán bekövetkezett hibákért a Ptk. 6:148. § (1) bekezdése alapján az V.r. felperes és az alperes szerződéses viszonyában a hibás teljesítésre irányadó szabályok szerint az alperes tartozik felelősséggel, a felelőssége akkor is fennáll, ha kötelezettsége teljesítéséhez más személy, vagy szervezet -a ravatalozó- közreműködését vette igénybe, és a hiba ezen személy szolgáltatásában következett be.

A Ptk. 6:137. § szerint a szerződés megszegését jelenti bármely kötelezettség, szerződésszerű teljesítésének elmaradása. A 6:157. § (1) bekezdése alapján a kötelezett hibásan teljesít, ha a szolgáltatás a teljesítés időpontjában nem felel meg a szerződésben vagy jogszabályban megállapított minőségi követelményeknek. Nem teljesít hibásan a kötelezett, ha a jogosult a hibát a szerződéskötés időpontjában ismerhette, vagy a hibát a szerződéskötés időpontjában ismernie kellett. A felperesek előadása szerint az alperesi hibás teljesítést egyrészt a holttestnek a ravatalon történő nem megfelelő, koporsó nélküli elhelyezése, a holttest állapota, illetve a szolgáltatás keresetben írt egyéb hibái alapozzák meg, köztük a váróhelyiség alkalmatlansága, a női búcsúztató küldése férfi helyett, a szertartás késve kezdése, a multimédiás eszközök használatával kapcsolatos problémák, a közreműködők nem megfelelő öltözéke jelentette.

A felperesek álláspontja szerint a ravatalozás ilyen mértékű hibái egyben kegyeletsértést is megvalósítanak. A Ptk. 2:50. § (1) bekezdése alapján meghalt személy emlékének megsértése

miatt bírósághoz fordulhat a hozzátartozó, vagy az, akit az elhunyt végrendeleti juttatásban részesített. A felperesek által felhívott BH.1997.525. számon közétett eseti döntés szerint temetés méltatlan körülmények között történő lebonyolítása sérti a meghalt személy emlékét, azaz a hozzátartozók kegyeli jogát.

Az alperes a perben a holttest állapotával kapcsolatos kifogásokat (felakadt szem, nyitott száj) ténybelileg nem vitatta. Az elsőfokú bíróság nem fogadta el az alperes azon hivatkozását, miszerint a temetésre a halál beálltát követő 15. napon került sor, amikor a bomlási folyamatok beindultak, a tárolást a kórház végezte, amelyekre nincs ráhatása, illetve a felperesek a balzsamozást nem rendelték meg. A temetkezési szakmában jártas alperes - alkalmazottja, tanú6 tanúvallomása szerint- a felpereseket a megrendeléskor, majd a ravatalozás időpontjának biztossá válásakor a bomlás veszélyre nem figyelmeztette, és így a felpereseknek a ravatalozást megelőzően nem volt lehetőségük mérlegelni, hogy ilyen körülmények között is kéri-e az elhunyt megtekintését.

Az alperes azon védekezése kapcsán, miszerint a felperesek hibájából került sor a hamvasztásra későbbi időpontban, mivel el kellett halasztani az eredeti időpontot, arra mutatott rá, hogy nem a már megszervezett és minden résztvevő által elfogadott korábbi időpont megváltoztatására került sor, de az esetleges halasztás megtörténte sem csökkentené az alperes felelősségét, hiszen mint professzionális szolgáltatónak az időpontok jelentőségére folyamatosan ügyelnie kell és arra a vele szerződő fél figyelmét is fel kell hívnia.

Az alperes a perben vitatta azt is, hogy a holttest nem a hamvasztókoporsóban feküdt, illetve, hogy a kárpit abból hiányzott volna. Valamennyi felperes azt adta elő, hogy az elhunyt egy lapon feküdt, fehér lepellet letakarva. A felperesek és az általuk bejelentett tanúk az alperes ellenkérelmébe illesztett fotó ismeretében is fenntartották álláspontjukat és azonos módon nyilatkoztak.

tanú7, a krematórium munkatársaként a temetés helyszínén jelenlévő tanú vallomását az elsőfokú bíróság nem tudta értékelni, mivel kifejezetten elfogultan nyilatkozott, a felpereseket többször indulatosan hazugnak nevezte, a saját szolgáltatásuk minőségét kifejezetten felnagyítva gyönyörűnek állította be, ezért azt a bizonyítékok közül kirekesztette.

tanú8, a hamvasztóüzem vezetője a konkrét szertartás napján ugyan nem volt jelen, de tanúvallomásában általánosságban kizártnak tartotta, hogy előfordulhat a felperesek által állított eset, mivel állítása szerint a testeket mindig koporsóban mozgatják, továbbá a hamvasztókemencébe nem is lehet máshogy bekezelni azokat, mivel azt egy két-, vagy háromágú villával helyezik be, amelyre önmagában nem lehet rátenni a testeket. Állítása szerint az lehetett a probléma, hogy a mobil kárpit rácsúszott a koporsóra. Ebben az esetben csak az elhunyt lábai látszanak, maga a koporsó nem látható.

[7] Az elsőfokú bíróság a vallomások mérlegelésével arra a meggyőződésre jutott, hogy a ravatalozás ezen módja nem volt megfelelő, mivel a gyászolók úgy látták, hogy a test nem koporsóban fekszik. A szerződésszerű szolgáltatás szempontjából egy olyan speciális esetben, mint egy elhunyt búcsúztatása, lényegtelen, hogy a holttest ténylegesen egy lapon feküdt, vagy csak a mobil kárpit elcsúszása miatt tűnt úgy, mintha nem koporsóban feküdne. A

szertartáson résztvevők számára ez ugyanazt jelentette, megbotránkozást keltett bennünk és a méltó búcsúzás lehetőségétől megfosztotta őket.

A holttest állapotából eredő hibákat az alperes terhére értékelte. Miután a holttest szeme felakadt, ráadásul szája is nyitva volt, továbbá koporsó helyett úgy tűnt, hogy egy alacsonyan elhelyezett lapon feküdt egy lepellel letakarva, a holttest a ravatalra kegyeletsértő módon került elhelyezésre.

[8] A felperesek sérelmezték, hogy a búcsúztatás később kezdődött, a klíma nélküli helyiségben hosszan kellett várakozni, ahol alig volt ülőhely, a szolgáltató munkatársai nem megfelelő öltözékben voltak és nem értettek a TV készülékhez, a szertartást kísérő verset és képeket lejátszó tv távirányítóját a II.r. felperesnek kellett kezelnie, a felvétel megakadt. Az alperesek által csatolt felvételek alapján megállapíthatónak találta, hogy a ravatalozó helyiségei megfelelő helyszínek tekinthetők, ahol kulturált körülmények között lehet várakozni, azt, hogy mennyire volt meleg, szintén nem értékelhette, mert az alpereseknek erre nincs ráhatása, klíma biztosítása pedig nem volt szerződésben vállalt kötelezettség.

A peres felek egymástól teljesen eltérő nyilatkozatott tettek abban a körben, hogy kinek a hibájából kezdődött a búcsúztatás késve. Életszerűtlennek találta azt az alperesi védekezést, hogy az összesen -20-25 főből álló- gyászoló vendégek mindegyike késve jelenjen meg. A késés oka a rendelkezésre álló adatok alapján az volt, hogy a nyári melegben -a szakma szabályai szerint- addig nem engedték fel a holttestet, amíg meg nem érkeztek a gyászolók, majd a krematórium munkatársai a holttest állapotára tekintettel -egyébként az elvárható gondosságot tanúsítva- felajánlották a családnak a megtekintéses búcsúztatás meggondolását, amelyet el is fogadtak. Emiatt a várakozás tartamát sem értékelte az alperes terhére.

A felperesek nem is állították, hogy a krematórium helyszínen jelen levő munkatársai a ravatalozáson részt vettek volna, pusztán a holttest ravatalra történő felengedésében, illetve a tv beindításában segédkeztek, még a szertartást megelőzően, így az ennek során viselt öltözék nem befolyásolhatta a búcsúztatás méltóságát, ezért a ruházatuknak megfelelőségét az elsőfokú bíróság nem vizsgálta és nem értékelte.

[9] A felek további bizonyítási indítványainak teljesítését mellőzte, mert azok szükségtelenek voltak a jogvita elbírálása szempontjából. A ravatalozó helyiségeit az alperes fényképei megfelelően illusztrálták, annak megfelelősége egyébként sem volt a jogvita tárgya. A klímaberendezés temetés napján történő működése sem igazolható a helyszín megtekintése alapján. Ugyancsak szükségtelennek tartotta a felperesek által kihallgatni kért további tanúk megidézését, mert a már megjelent tanúk a felperesekkel azonos módon adták elő a szertartás körülményeit, további érdemi információ nem volt várható.

[10] A jogkövetkezmények körében a Ptk. 6:159. § (1) és (2) bekezdése alapján megállapította, hogy a perbeli esetben temetési szolgáltatás teljesítése volt a szerződés tárgya,

amely meghatározott időponthoz kötött egyszeri, nem megismételhető szolgáltatás, ezért a felperesek által igényelhető egyetlen hibás teljesítés miatti jogkövetkezmény az árleszállítás volt.

A megrendelő lap szerint a sérelemmel érintett temetkezési szolgáltatások költsége 133.335.- Ft volt. Miután az alperes a ravatalozási szolgáltatást kegyeletsértő módon teljesítette, emiatt az a céljának betöltésére, azaz a felpereseknek az elhunytól történő végső búcsúvételre nem volt megfelelően alkalmas, ezért az árleszállítást indokoltnak találta. A megrendelő lap tételei alapján akként határozott, hogy az elhunyt megtekintése, mint szolgáltatás kapcsán az V.r. felperes a díj 80%-os mértékű leszállítására jogosult (41.760.- Ft), miután a szolgáltatás egyik része, a ravatalozás, olyan mértékben hibás volt, amely a teljes szolgáltatás ellenértékének ilyen mértékű csökkentését indokolja, míg a másik része megvalósult, a ravatalozó a kért időpontban rendelkezésre állt. A búcsúztatást, mint szolgáltatást szintén nyújtotta az alperes, bár a szertartást nem férfi, hanem nő nyújtotta, ez önmagában a díj elengedését nem alapozná meg, azonban azzal együtt, hogy a felperesek arra készülve előre megküldték a szövegeket és azt az összeállítást, amelyet le kellett játszani, valamint a II.r. alperesnek kellett a multimédiás eszközt kezelni, amely menetközben meg is hibásodott, 50%-os díjcsökkentést (19.000.- Ft) tartott megállapíthatónak. A hamvasztókoporsó díjának elengedésére vonatkozó igényt megalapozatlannak tartotta, mivel az alperes bizonyította, hogy anélkül nem lehetséges a hamvasztás kivitelezése. A kárpitot biztosította az alperes, az a fehér anyag volt, amellyel az elhunyt le volt takarva. Ekként a hibás teljesítéssel összefüggésben mindösszesen 60.760.- Ft megtérítésére jogosult az V. rendű felperes.

[11] Megállapította, hogy az alperes a kegyeletsértést a fent kifejtettek szerint szerződésszegéssel, szerződés hibás teljesítésével követte el. Ezért a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésének utaló szabálya szerint az alperes sérelemdíj megfizetése alóli kimentési lehetőségeit a Ptk. szerződésszegésért okozott károkért való felelősségi szabályai szerint vizsgálta. Az alperes a kimentés körében eltérő tényekre és körülményekre nem hivatkozott, mivel álláspontja szerint a holttest letakarásával a búcsú nem lett kevésbé méltóságteljes, a szerződést megfelelően teljesítette. Ezzel ellentétes tények nyertek megállapítást, az alperes hibásan teljesített, ezáltal megsértette az elhunyt kegyeleti jogát.

A Ptk. 2:51. § (1) bekezdésének c) pontja alapján az alperest a sérelem objektív jogkövetkezményeként egyrészt arra kötelezte az elsőfokú bíróság, hogy felpereseknek írt magánlevélben fejezze ki sajnálkozását amiatt, hogy alperes megfosztotta őket annak lehetőségétől, hogy hozzátartozójuktól, néhai egyéb érdekelttől méltóságteljes módon búcsút vehessenek.

Másrészt megállapította, hogy az I.r.-III.r. és V.r. felperesek sérelemdíjra is jogosultak, amely összegszerűségének megállapításakor a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése alapján figyelemmel volt arra, hogy a Ptk. 2:52. § (1) bekezdéséből következően a személyiségi jog megsértése megállapításának nem automatikus következménye a sérelemdíj, mert a sérelemdíj funkciója a személyiségi jogok megsértésével okozott nem vagyoni sérelmek kompenzálása.

Kifejtette, hogy a Kúria jogértelmezése szerint a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésének „a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkezésnek bizonyítása nem szükséges” fordulata ugyan mentesíti a felperest a hátrány bizonyításának kötelezettsége alól, de csak nemvagyoni

sérelemért követelhető sérelemdíj. A sérelemdíjnak nem szerepe a jogsértő cselekmény társadalmi elítélésének kifejezésre juttatása. A sérelemdíj egyik funkciója az okozott hátrány kompenzációjaként a jogsértő és a személyiségi jogában sértett személy viszonyában kifejezett anyagi kárpótlás, másrésztől a magánjogi büntetés a hasonló jogsértések megelőzése érdekében (Kúria Pfv.IV.20.464/2018/8.). Arról, hogy a fél a jogsértés feldolgozására fordított-e kompenzálást igénylő pszichés erőfeszítést, nem általánosságban, hanem az adott ügyben rendelkezésre álló valamennyi tény és bizonyíték értékelése alapján lehet döntést hozni. Az egyes események személyre gyakorolt hatása, a lelki megterhelődés mértéke egyéniségtől függ, ezért az minden esetben egyedileg vizsgálandó (Kúria Pfv. 20.394/2023/5.).

Fentiek szerint kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy egyrészt a professzionális alperes az általa vállalt szolgáltatás hibás teljesítésével okozta a kárt, vagyis az alperestől fokozottan elvárható lett volna, hogy a szerződéses kötelezettségei teljesítése során a megfelelő gondossággal járjon el, ezen teljesítési hiba az alperesnek felróható. Értékelte azt is, hogy az alperes ezen eljárása azt eredményezte, hogy az I.r. felperes a házastársától, a II.r. felperes az édesapjától, a III.r. alperes a nagypapjától és az V.r. felperes az apósától nem tudott megfelelő módon végső búcsút venni, az esemény pedig nyilvánvalóan egyszeri volt és nem megismételhető. Ez a körülmény a felpereseket a hozzátartozójuk elvesztése miatti gyászukat elmélyítette, az elhunyt váratlan eltávozásának feldolgozását megnehezítette, amely köztudomású tényként is elfogadható. Külön értékelte -amiről a meghallgatás során személyesen is meggyőződhetett-, hogy az I.r. felperes még egy év elteltével is zaklatottan idézte fel a szertartást és azóta sem érti, hogy miért nem búcsúzhata el a férjétől 60 év házasság után, amely nem oldódott fel benne. A II.r. és V. felperes is elmondta, hogy nem tudta az eseményeket feldolgozni, ami azóta is felháborodást kelt bennük. Érzelmek őszinteségére és a búcsúztatás jelentőségére utal, hogy a II.r. felperes beszédet írt és verset mondott fel a szertartásra, a III.r. felperes képekből videót szervezett, míg az V.r. felperes maga intézte a halálesetet követő teendőket.

Az összes körülmény mérlegelésével azt állapította meg, hogy az I.r - III.r. és V.r. felperesek által kért sérelemdíj a jogsértés súlyával és az azzal okozott sérelemmel arányban álló, ezért a kereset szerint marasztalta az alperest.

[12] A IV.r. rendű felperes kereseti kérelmét a Ptk. 2:50. § alapján a keresetösségi jogának hiányára tekintettel elutasította, mivel a II.r. felperes nevelt gyermeként a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 1. pontja szerint a II.r. felperes közeli hozzátartozója, de az elhunytal nem áll hozzátartozói viszonyban, még a 2. pont alapján sem. A IV.r. felperes nem minősül hozzátartozónak, végrendeleti juttatást nem állított.

[13] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 83. § (2) bekezdése alapján a pervesztes alperest kötelezte az I.r - III.r., valamint a V.r. felperesek részleges pernyertessége kapcsán felmerült ügyvédi munkadíj megfizetésére, amelyet a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése alapján mérlegeléssel állapított meg, mivel a II.r. felperes a sérelemdíj tekintetében pervesztes, a többi kérelmét illetően részben pernyertes, míg a III.r. felperes túlnyomórészt pernyertes lett, esetében a Pp.

83. § (3) bekezdésében foglaltakra is tekintettel volt.

A peres feleket a fentiek szerint kötelezte továbbá a Pp. 101. § (1) bekezdése és alapján a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII.27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésében meghatározott módon a tárgyi illetékfeljegyzési jogos eljárásban az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 42. § (1) a) pontja szerinti 200.000,- forint illeték állam részére való megfizetésére is. Az I.-III.r. felperesek teljes egészében pernyertesek lettek, a IV.r. felperes teljes egészében pervesztes, az V.r. felperes pedig a 72.575.- Ft kellékszavatossági igény tekintetében pervesztes, ezért az ezen illetékalap után járó illetéket maguk viselik.

[14] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset elutasítását indítványozta, valamint a felperes az első- és másodfokú perköltségben marasztalását.

[15] Az elsőfokú bizonyítékok okszerűtlen mérlegelése körében az alábbiak szerint találta sérelmesnek az elsőfokú bíróság döntését.

[16] Azon indokolásbeli megállapítás kapcsán, miszerint „A temetési szertartáson részt vevő gyászolók megbotránkoztak a koporsó hiánya és a holttest nyitott szája miatt.” azt kifogásolta, hogy egyrészt a bíróság nem hallgatta meg a temetési szertartáson részt vevő összes gyászolót, így nem tudható, hogy bennük mi kelthetett megbotránkozást, ők mit láttak vagy nem láttak, másrészt, ahogy azt a II. rendű felperes elmondta, a gyászolók először kint várakoztak, nem mentek be a helyiségbe. A II. rendű felperes elmondása alapján a holttestet letakarták, így a többi gyászoló nem láthatta sem a koporsó állítólagos hiányát, sem a holttest nyitott száját. Vagyis az ítéletben olyan kijelentés szerepel, amely egy feltételezést tényként állít be, és azt az alperes terhére értékelte. A jogalkalmazó munka során levont minden ténybeli és jogi következtetésnek meg kell felelnie a logikai igazság, valamint a logikai ellentmondás-mentesség követelményeinek. Jelen esetben sem helyes tényállás-megállapításról, sem helyes jogi következtetésről nem beszélhetünk.

[17] Másik téves következtetés, hogy az elhunyt megtekintése szolgáltatás azt jelenti, hogy a temetkezési vállalkozó feladata, hogy az elhunyt teste minden körülmények között megtekinthető legyen. Ezen téves értelmezés a temetkezési szakma működésének teljes ellehetetlenítéséhez vezethet. A temetkezési vállalkozónak nincs ráhatása a természetes módon, az emberi testben elinduló és folyamatosan zajló bomlási folyamatokra, valamint az elhunyt testének halálakor fennálló, kialakuló állapotára sem, nem ez a szolgáltatás lényege. A temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény és az annak végrehajtásáról

szóló 145/1999. (X. 1.) Korm. rendelet is kimondja, a holttest konzerválása az eltemetettő külön kérésére és költségére végeztethető el egészségügyi intézmény patológiai osztályán, igazságügyi orvostani intézetben vagy boncoló-helyiségcsoportban. Ez külön szakértelmet igényel és ezt el kell különíteni a holttest előkészítésétől, amely alatt borotválást, körömvágást kell érteni. Ez ebben az ügyben megtörtént.

[18] Az elsőfokú ítélet [38] pontjára utalással kifejtette, miszerint az elsőfokú bíróság az elhunyt megtekintését úgy értelmezte, hogy a holttestet minden körülmények között az alperesnek kellett volna olyan módon megszépítenie, hogy az senkiben se keltsen negatív érzelmeket. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az nem köztudomású tény, hogy az emberi test a halál pillanatában bomlásnak indul, abban a test integritását illető negatív folyamatok állnak be, e körben a nemzeti alaptantervre utalt.

[19] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság egyértelműen az alperest tette felelőssé a holttest állapotáért (Indokolás [45] és [51] bekezdés), mindezt úgy, hogy a szolgáltatás során az elhunyt megtekintése került megrendelésre, amely szolgáltatás ténylegesen megvalósult.

Hangsúlyozta, hogy nem feladata a konkrét kéréssel érkező ügyfelek kioktatása az emberi testben végbemenő bomlási folyamatokkal kapcsolatban, amelyek – ahogy azt a Nemzeti Alaptanterv is megfelelően illusztrálja – igenis köztudomású tények. A felperesek ismereteinek hiányáért nem vonható felelősségre. A szolgáltatást teljesítette, a holttest ott volt a ravatalozó helyiségben, a kért szolgáltatásnak megfelelően előkészítve, a megtekintés lehetőségével. A holttest esztétikai állapotával kapcsolatban nem vállalt eredményfelelősséget. A hullamerevség miatt a temetkezési vállalkozó felelősségre vonása elfogadhatatlan.

[20] Az elsőfokú bíróság a holttest állapotából jutott arra a téves következtetésre, hogy a megtekintés nem volt megfelelő, a szolgáltatást nem teljesítette, majd ebből vezette le a kegyeletsértés bekövetkezését. Az ítélet jogszabálysértő, tekintettel arra, hogy a temetkezést szabályozó jogszabályok egyike sem teszi a temetkezési szolgáltató kötelezettségévé és felelősségévé a holttest állapotának semmilyen jellegű javítását.

[21] A hamvasztókoporsó kapcsán szintén jogszabálysértőnek tartotta, hogy az elsőfokú bíróság elfogadta a felperesi tényállításokat, amely szerint az elhunyt nem koporsóban feküdt, mert ők nem láttak ott az elképzeléseikkel megegyező méretű, kialakítású, formájú koporsót. A jogszabály kimondja, hogy milyen a hamvasztókoporsó, miért ilyet alkalmaz a szakma, figyelembe véve a környezetvédelmi előírásokat. Ennek elfogadása esetén a gyászolók bármelyike élhet azzal a feltételezéssel, hogy az nem koporsó és innentől kezdve e feltételezés maga elegendő a kegyeletsértés megállapíthatóságához. A szubjektum ilyen

mértékű tényerése szakmai kérdésekben nem megengedhető.

[22] tanú6 tanúvallomásának értékeléséhez kapcsolódóan megjegyezte, hogy a tanúnak nem feladata a felperesi állítások cáfolata. Abból téves megállapításból, hogy a tanú nem cáfolta – mert nem dolga – a felperesi állítást, így a felperes állítását elfogadta, abból alperes terhére következtetés nem vonható le.

[23] Eljárásjogi szabálysértésként hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság azt a tanúját, aki a temetésen jelen volt, az egyetlen, aki a körülményekről, valamint a krematórium működéséről megfelelő információval rendelkezett, kizárta, mert a felperes által a munkájára tett kritikákat nem hagyta válasz nélkül. A tanú előadta, hogy a hamvasztókoporsó ott volt, azt a lepel alatt is lehet látni, tehát nem igaz az a felperesi állítás, hogy nem volt ott. Továbbá a holttest nyitott szájával kapcsolatban is nyilatkozott és elmondta, hogy a kórház köti fel az állkapcsot, nem a temetkezési vállalkozó vagy a krematórium és ezen esetben a holttestnek kicsit volt nyitva a szája, amely egyébként a felengedés során is bármikor megtörténhet.

[24] Az elsőfokú bíróság az ítélet [54] pontjában szintén tévesen, feltevésre alapítja a megállapítását, álláspontja szerint ugyanis életszerűtlen, hogy az összesen – 20-25 főből álló – gyászoló vendégek mindegyike késve jelent meg. A késés nem a krematórium munkatársai részéről következett be, a gyászolók nem érkeztek meg időben, amely miatt a tv-hangosítás technikai megvalósítás is akadozott.

[25] Kérte a mellőzött bizonyítás felülbírálatát és annak lefolytatását. A helyszíni szemle megfelelően alátámaszthatta volna azt az állítását, hogy a holttest nem fektetett lapon, mivel a rendszer úgy működik, hogy a holttestet kizárólag a hamvasztókoporsóval együtt lehet fel és le mozgatni. Amint a ravatal véget ér, a hamvasztókoporsóban fekvő holttestet a hamvasztáshoz leengedik. A helyszín megtekintése nem csak a megfelelő körülményeket, hanem a hamvasztókoporsó meglétét is kétséget kizáró módon igazolta volna.

[26] Az elsőfokú bíróság téves következtetésekre jutott, az elsőfokú eljárás lényeges szabályát sértette meg a tanú kizárásával és a helyszín megtekintésére tett indítvány elutasításával, a hamvasztókoporsó létének megkérdőjelezésével és a hiány felperesi előadások általi elfogadásával, ezen jogsértések az ügy érdemi eldöntésére kihatottak, a jogszabálysértés a másodfokú eljárásban nem orvosolható, ezért szükséges az eljárás megismétlése és új határozat hozatala.

[27] Fellebbezési ellenkérelmükben a felperesek az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozták.

[28] Álláspontjuk szerint az elsőfokon eljáró bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az alperes nem a tőle elvárható gondossággal járt el akkor, amikor nem tájékoztatta őket arról, hogy a halál beállta és a ravatalozás időpontja között eltelt időtartamra való tekintettel a megtekintéses búcsúztatás méltóságteljes módon történő lebonyolításához milyen beavatkozások elvégzésére (vegyszeres kezelés, balzsamozás) lenne szükség, vagyis milyen további szolgáltatásokat lenne szükséges megrendelniük ahhoz, hogy a megtekintéses búcsúztatás méltóságteljes módon megtörténhessen. A kegyeleti szolgáltatások nyújtása és a temetés lebonyolítása során az alperes nem az elvárható módon járt el, illetve nem biztosította az elvárható és méltó körülményeket, így a kialakult helyzet alperesnek felróható.

Kiemelték, hogy professzionális szolgáltatóként alperesnek tisztában kell lennie azzal is, hogy ügyfelei – az általa nyújtott szolgáltatások jellegére való tekintettel – megrendült lelki és pszichés állapotban vannak, helyzetüknél fogva kiszolgáltatottak, így még inkább rá vannak szorulva az alperesre, mint kegyeleti szolgáltatóra annak érdekében, hogy az ügyfelek által megteendő lépésekről időben tudomást szerezzenek és így a szükséges lépéseket megtehessek, amire való tekintettel alperesnek különös gondossággal kell eljárnia a szolgáltatásai nyújtása során.

[29] Az alperes által hivatkozott biológiai folyamatok kapcsán már az elsőfokú eljárás során is határozottan vitatták azt, hogy az alperes által az ellenkérelemben leírt biológiai folyamatok bármilyen módon és mértékben mentenék az alperes mulasztását. Vitatták, hogy ezen biológiai folyamatok köztudomású ténynek minősülnének. Egy professzionális temetkezési vállalkozótól viszont nem csak ezeknek a folyamatoknak az ismerete várható el, hanem az is, hogy ezekre felhívja az ügyfelei figyelmét és a szükséges szolgáltatásokat figyelmükbe ajánlja. Az alperes azonban ezt nem tette meg. Mindezen nem változtat az alperesnek a Nemzeti alaptantervre való hivatkozása sem. Az alperes maga hivatkozott arra a perben, hogy a halál beállta és a búcsúszertartás időpontja között eltelt időre való tekintettel balzsamozási (vegyszeres kezelési) szolgáltatást kellett volna igénybe venniük, azonban sem a búcsúszertartás időpontjának véglegesítésekor, sem ezt követően nem adott tájékoztatást ennek a plusz kezelésnek a szükségességéről, nem javasolta számukra ennek a szolgáltatásnak a megrendelését. Ezzel pedig alperes elmulasztotta a megfelelő gondosságot tanúsítani, amivel szoros összefüggésben a holttest állapota a búcsúztatás időpontjára olyanná vált, ami ellehetetlenítette, hogy a megtekintéses búcsúztatás méltóságteljes módon megtörténhessen. Kiemelte, hogy az elhunyt teste a búcsúszertartáskor olyan állapotban volt, hogy maguk a ravatalozó munkatársai a szertartás kezdetét megelőzően szükségesnek érezték jelezni a gyászolók képviselői felé, hogy javasolják felülvizsgálni azt a korábbi elképzelést, hogy a búcsúztatás a holttest megtekintésével valósuljon meg.

[30] Az elsőfokon eljáró bíróság helyesen állapította meg, hogy a ravatalozás módja nem volt megfelelő, a holttest a ravatalra kegyeletsértő módon került elhelyezésre. Személyes meghallgatásuk során és a tanúk a meghallgatásuk során egyezően adták elő, hogy a holttest nem az alperes által a peranyag részévé tett fényképfelvételen szereplő koporsóban feküdt. A II. és az V. rendű felperesek pedig – a krematórium munkatársaival folytatott egyeztetés során – már a holttest letakarása előtt is látták, hogy nem az alperes által a peranyag részévé tett fényképfelvételen szereplő koporsóban feküdt a holttest. A felperesek és a gyásznéphez tartozó valamennyi tanú egybehangzóan nyilatkozott úgy, hogy a holttest nem volt koporsóban.

[31] Nem önmagában a hamvasztókoporsós megtekintéses búcsúszertartás a kegyeletsértő, hanem az, ahogyan az alperes a perbeli esetben megvalósította a hamvasztókoporsós megtekintéses búcsúszertartást. Az elsőfokon eljáró bíróság azt minősítette a szerződés szerű szolgáltatás szempontjából lényegtelennek, hogy a koporsó tényleges hiánya vagy a mobil kárpit elcsúszása okozta-e azt az érzetet a gyászolóknban, mintha az elhunyt nem koporsóban feküdt. Ugyanis mindkét eset, a koporsó tényleges hiánya és a mobil kárpit elcsúszása is az alperesi hibás teljesítés körébe tartozik. Így bármelyik eset is áll fenn, ténylegesen és bármelyik hiba is váltja ki a gyászolóknban a megbotráncózás érzését, illetve azt az érzést, hogy megfosztották őket a méltó búcsú lehetőségétől, az mindenképpen az alperes nem szerződés szerű teljesítésének eredménye. Ilyen módon pedig azért az alperes felelősséggel tartozik. A bizonyítási eljárás során egyértelműen igazolást nyert az, hogy a meghallgatott személyek mindegyike úgy érzékelte, hogy nem koporsóban fekszik a holttest.

[32] Az elsőfokú eljárásban a felperesek és a tanúk egyezően adták elő, hogy a szertartásra időben érkeztek a gyászolókn. Emellett okirati bizonyítékok igazolják azt, hogy V. rendű felperes előzetesen, 2023. június 19-én megküldte a szertartás teljes forgatókönyvét és a lejátszani tervezett videó és hanganyagokat az alperes részére e-mailben, az V. rendű felperes két alkalommal telefonon is érdeklődött, hogy a megbeszélte technikai feltételek akkor ténylegesen rendelkezésre állnak-e, amire azt a választ kapta, hogy minden elő van készítve, minden rendben. A felperesek mindent megtettek, amit az alperes elvárt tőlük. Az alperesi munkavállalók felkészülése ennek ellenére nem járt sikerrel, de ez már kizárólag alperesnek felróható.

[33] Mind a felperesek és a tanúként meghallgatott személyek is, akik egyaránt a gyásznéphez tartoztak, egyezően nyilatkoztak úgy, hogy megbotráncózást keltett bennük a látvány. Megerősítették, hogy a holttestre terített leplen keresztül is egyértelműen kivehető volt, hogy nem koporsóban fekszik az elhunyt, hanem egy lapon. Továbbá kivehető volt a testkontúr és a nyitott száj is. A nagy számú egyező nyilatkozatból egyértelműen levonható következtetés a gyászolókn által a búcsúszertartáson tapasztaltakra. Így az ítélet [15] pontjában az elsőfokon eljáró bíróság nem „tényként állít be feltételezést”, hanem bizonyítékokkal

alátámasztott körülményt rögzít. Induktív logikai következtetési eljárással az egyedi észlelések alapján állapítja meg az általánosan fennálló helyzetet. Az elsőfokú ítélet tehát ebben a tekintetben is megfelel a logikai igazság és a logikai ellentmondás-mentesség alperes által számonkért követelményének.

[34] Megalapozott döntés volt az elsőfokú bíróság részéről, hogy tanú7 tanúvallomását súlyos elfogultság okán a bizonyítékok köréből kirekesztette. A tanú a meghallgatása során kifejezetten indulatos volt, haragot árasztott és ellenséges gesztusokat tanúsított irányukba.

[35] Az elsőfokú bíróság helyesen döntött a helyszíni szemle mellőzéséről. A helyszíni szemle során nem állapíthatóak meg a búcsúszertartáskori tényleges viszonyok, a klíma működése, a helyiségek díszítettsége, bútorokkal való ellátottsága, a ravatalozás ténylegesen megvalósult módja, a hamvasztókoporsó megléte vagy hiánya. Ezek a körülmények kizárólag tanúbizonyítás útján igazolhatók, mivel a konkrét eset során történeteket kell feltárnunk az eljárásban, nem pedig a konkrét esetet követő 2 év elteltével fennálló állapotokat.

[36] A másodfokú perköltség megállapítását a jogi képviselőjükkel kötött díjmegállapodásban foglaltak szerint kérték.

[37] Az alperes fellebbezése alaptalan.

[38] A másodfokú bíróság a Pp. 380. §-ában megjelölt az ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó körülményt nem észlelt. Felülbírálati jogkörét a Pp. 370. § (1) bekezdése értelmében a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között gyakorolta, így nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet elutasító rendelkezését.

[39] Nem találta alaposnak az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára való utasítása iránti fellebbezési kérelmét. Eljárási szabálysértésként jelölte meg a fellebbezés azt, hogy az elsőfokú bíróság azt a tanút, aki a temetésen jelen volt, az egyetlen személy, aki a körülményekről és a krematórium működéséről megfelelő információval rendelkezett kizárta, mert a munkájára tett felperesi kritikákat nem hagyta válasz nélkül. Az eljárás lényeges szabályát sértette meg az elsőfokú bíróság a helyszín megtekintésére tett indítványának elutasításával is, továbbá hamvasztó koporsó létének megkérdőjelezésével és ehhez kapcsolódóan a felperesi előadások elfogadásával, mely jogsértések álláspontja szerint az ügy érdemi eldöntésére kihatottak és a

jogszabálysértés a másodfokú eljárásban nem orvosolható. A helyszíni szemle megfelelően alátámaszthatta volna azt az alperesi állítást, hogy a holttest nem lapon feküdt, mert a rendszer úgy működik, hogy a holttestet kizárólag a hamvasztó koporsóval együtt lehet fel és le mozgatni. A helyszíni szemle megtartása igazolta volna azt, hogy a felperesek által a hamvasztó koporsó kapcsán előadottak nem fedik a valóságot, továbbá igazolható lett volna, hogy elegendő ülőhely van a krematóriumban.

[40] A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság nem követett el az ügy érdemére kiható orvosolhatatlan szabálysértést. A másodfokú bíróság nincs elzárva attól, hogy adott esetben értékelje tanú7 tanúvallomását, ha jogsértőnek találja az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a tanúvallomást szükséges a bizonyítékok köréből kirekeszteni. A helyszíni szemle tartásának elmulasztása körében sem alapos a hatályon kívül helyezés iránti alperesi igény. A helyszín megtekintése egyrészt nem igazolhatja kétséget kizáró módon a hamvasztó koporsó meglétét, ennek megállapításához a tanúvallomásokat volt szükséges értékelni. A megfelelő körülmények meglétének igazolása pedig azért nem szükséges, mert azok hiányát nem értékelte az elsőfokú bíróság az alperes terhére.

[41] Tekintettel arra, hogy az alperes által felhozott eljárási szabálysértések nem indokolták az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára való utasítását, a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 383. § (1) bekezdésének megfelelően az ügy érdemében határozott és az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[42] A peradatokból megállapíthatóan a felperesek kegyeleti jog megsértése okán és az azzal összefüggő ténybeli és jogi alapon előterjesztett hibás teljesítés miatti igényüket arra a tényelőadásra alapították, hogy kénytelenek voltak lemondani az általuk kívánt megtekintéses búcsúztatásról, arról, hogy az általuk tervezettek és vártak szerint vehessenek végső búcsút hozzátartozójuktól. Ugyanis a szertartás megkezdését megelőzően derült ki számukra, hogy az elhunyt megtekinthetetlen állapotban van. További tényként adták elő, hogy az alperes nem biztosított kárpitozott hamvasztó koporsót, a ravatalozó helyiség nem volt megfelelő, a televíziót a II. rendű felperesnek kellett kezelnie, a vetítés a szertartás közben megakadt, az alkalmazott közreműködők öltözéke nem volt megfelelő, női búcsúztató jelent meg a kért férfi búcsúztató helyett és késve kezdődött a búcsúztatás. Mindezen körülmények miatt az esemény elvesztette a meghitt jelleget, az alperes nem biztosította az elvárható és méltó körülményeket.

[43] A másodfokú bíróság egyetért azzal az állásponttal, hogy miután a felek között megkötött, megbízással vegyes vállalkozási szerződés alapján az alperesnek a megtekintéses ravatalozást kellett volna biztosítania, abban az esetben, ha fennáll annak a veszélye, hogy – biológiai okok miatt – a halott esetleg nem lesz megtekinthető állapotban a halál bekövetkezése

utáni 15. napon, akkor erre fel kell hívnia a megrendelő felperesek figyelmét. A szakmailag felkészült temetkezési vállalkozónak a Ptk. 6:240. § (2) bekezdésének és a Ptk. 6:273. § (2) bekezdésének szabályozása alapján tájékoztatnia kellett volna a megrendelőket az esetlegesen szükséges megelőzési intézkedésekről (pl. balzsamozás), figyelmeztetnie kellett volna őket előzetesen arra, miszerint felmerülhet az, hogy a halott nem lesz a megtekintéshez megfelelő állapotban. Elvárható lett volna az alperestől az is, hogy maga is ésszerű időben megbizonyosodjon a holttest állapotáról (felakadt szemek, nyitott száj) és ha bármilyen akadályát látja a megtekintéses ravatalozás megvalósíthatóságának, erről a felpereseket ne közvetlenül a szertartás megkezdését megelőzően tájékoztassa. Nem vitásan az alperes ezen kötelezettségét elmulasztotta, emiatt a megtekintést biztosítani nem tudta. Ennek következtében a felperesi hozzátartozók nem az általuk várt módon vehettek végső búcsút a hozzátartozójuktól. Egyetértett azzal is a másodfokú bíróság, hogy ezáltal az alperes nemcsak hibásan teljesített és szerződésszegést valósított meg, hanem kegyeleti jogot is sértett.

[44] A szerződésszegés egyidejűleg a felperesek személyiségi jogát is sértette tekintettel arra, hogy a kegyeleti jogok gyakorlása csorbát szenvedett. A Ptk. 2:50. § (1) bekezdése alapján a meghalt ember emlékének megsértése miatt bírósághoz fordulhat a hozzátartozó vagy az, akit az elhunyt végrendeleti juttatásban részesített. A személyiségi jog megsértése független attól, hogy a felperesek a megemlékezés milyen módját választották, ahogyan annak sem függvénye, hogy milyen drága vagy olcsóbb szolgáltatást rendeltek meg, illetőleg milyen szubjektív érzetei támadtak a szertartáson részt vevő gyászolóknak. Ennek okán nem bírt jelentőséggel azon alperesi érvelés sem, miszerint az elsőfokú bíróság nem hallgatta meg az összes gyászolót annak megállapítása miatt, hogy megbotránkoztak-e a halott nyitott szájára, illetőleg a koporsó hiánya miatt. Jelentőséggel az bírt, hogy megtekintéses búcsúztatást vállalt az alperes, ehhez kapcsolódóan nem adott teljes körű tájékoztatást, és végül ezt a választott búcsúztatást a halott állapota miatt nem lehetett megvalósítani. Nem a biológiai folyamatokért tette felelőssé az elsőfokú bíróság sem az alperest, hanem azért, mert nem adott tájékoztatást, maga nem győződött meg kellő időben – akár a holttestet tároló kórház megkeresésével – a halott kinézetéről, ezért csak közvetlenül a szertartás előtt szembesültek a felperesek azzal, hogy le kell takarni a halottat. Kegyeleti jogukat ennek következtében a felperesek nem gyakorolhatták oly módon, ahogyan azt eltervezték és elvárták.

[45] A hamvasztókoporsó meglétének kérdéskörét illetően a másodfokú bíróság arra mutat rá, hogy az alperesi tanúvallomások, a fényképfelvételek alapján az volt megállapítható, hogy az elhunytat hamvasztókoporsóban ravatalozta fel az alperes. Az elsőfokú bíróság maga is ennek meglétét állapította meg a hibás teljesítés miatti árleszállítás alkalmazása és elszámolása során. Így az, hogy annak meglétét nem érzékelték a gyászolók az adott koporsó típus sajátosságai és a halott teljes lepellel történő letakarása okán, nem cáfolja meg azt a tényt, hogy hamvasztókoporsó hiányában nem kivitelezhető sem a halott tárolása, sem maga a hamvasztás elvégzése. Nem értékelte az alperes terhére a hamvasztó koporsó hiányát az elsőfokú bíróság sem, ítéletének indokolásában azt rögzítette, hogy a nélkül nem lehet kivitelezni a hamvasztás folyamatát.

[46] A bírói gyakorlat úgy ítéli meg, hogy a temetésnek meghatározó jelentősége van a halott emlékének megóvásában és a hozzátartozók gyászfolyamatában is (BH 1997. 525). A hozzátartozók a temetés külsőségeivel és a gyászukkal a halott iránti tiszteletüket fejezi ki, így ha az temetkezési vállalkozás hibájából, hibás teljesítéséből eredően nem megfelelően valósulhat meg, nem az általuk kívántak szerint bonyolódik le, sérti a halott emlékét és a hozzátartozók kegyeleti jogát. Az alperesek hibás teljesítése alkalmas volt a gyászoló hozzátartozók lelki terheinek növelésére, újabb megterhelés kiváltására, ezért az elsőfokú bíróság helytállóan döntött mind az objektív jogkövetkezmény alkalmazása, mind a sérelemdíj alkalmazása mellett.

[47] Az elsőfokú bíróság helytállóan vizsgálta és állapította meg azt, hogy a szerződésszegés egyidejűleg megvalósította a személyiségi jogsértést is. Gátolta a felpereseket a hozzátartozójuk megfelelő elbúcsúztatásában, beleértve a szertartást megzavaró technikai hiányosságokat is, azt a körülményt, hogy egyrészt a II. rendű felperes maga kellett, hogy kezelje a felvételek lejátszását biztosító eszközt, másrészt azt a tényt, hogy a felvétel lejátszása a szertartás közben megakadt. Megállapítható volt tehát, hogy ezen körülmények a felperesek megemlékezését, tiszteletük, szeretetük kifejezését megzavarta. Az I. rendű felperes hangsúlyosan és őszintén nyilatkozott arról, hogy mennyire számított arra, hogy a néhai férjét megtekinti, odamegy hozzá és így búcsúzik el.

[48] Fentiek alapján helyesen került sor mind a hibás teljesítés miatt a Ptk. 6:159. § (2) bekezdés b) pontja szerint az ellenszolgáltatás leszállítására, mind pedig a Ptk. 2:51. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti objektív jogkövetkezmény alkalmazására. A Ptk. 2:52. § (1)-(3) bekezdéseinek megfelelően a sérelemdíj megállapítása és annak összegszerűsége körében az elsőfokú bíróság helytállóan mérlegelte az eset körülményeit, a megállapított összegek leszállítására másodfokú bíróság nem látott lehetőséget.

[49] A perköltségviselés kérdésében a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 83. § (1) bekezdése szerint határozott. Az alperes fellebbezése eredményre nem vezetett, ezért viseli a felperesek képviseletével felmerült ügyvédi munkadíjat, melynek mértékét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja szerint a felperesek képviselője által becsatolt megbízási szerződés alapján kiállított költségjegyzékben foglaltaknak megfelelően állapított meg a másodfokú bíróság. A költségjegyzékben írtak szerint a II. rendű felperes javára került sor az ügyvédi munkadíj felszámítására.

[50] Észlelte a Fővárosi Ítéltábla, hogy a 2.860.760 forint pertárgyérték [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (1) bekezdés, 40. § (1) bekezdés] után számított 8% mértékű [Itv. 46. § (1) bekezdés] 228.860 forint eljárási illeték helyett 276.509 forint fellebbezési eljárási illetéket előlegezett meg az alperes. A két összeg különbözetét az

illetékhivataltól visszaigényelheti [Itv. 80. § (1) bekezdés f) pontja].

[51] Tájékoztatja az alperest, hogy a kereseti illeték az Itv. 78. § (4) bekezdése szerint a határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé. Az illeték megfizetése során közleményként kell feltüntetni az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát [30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés e) pontja].

Budapest, 2025. április 3.

Dr. Hercsik Zita s.k.

a tanács elnöke – előadó bíró

Dr. Kisbán Tamás s.k. Dr. Fintha-Nagy Péter László s.k.

bíró bíró